

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: egész évre 16 kor. félre 8 kor,
negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor.
félre 10 kor. negyed évre 5 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.

Laptulajdonosok és főszerkesztők:

JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:

Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11

Kiadóhivatal:

HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
Telefon sz. 85,

Kállay utóda.

A politikai bonyodalmak közepette nagy veszteség Kállay Béni halála. Bármit mondjanak is róla, bárminő szempontból bírálják is meg őt, mint államférfiut, az az egy letagadhatatlan, hogy nagy ember volt és hogy magyar ember volt a külföld előtt is.

De nagy fontosságu volt működése Boszniában, melyet ismert mint államférfiu, ismert mint a tudomány embere és e kettős ismeretének volt köszönhető, hogy az occupálás után az okszerű kulturális fejlesztés révén, — igaz, hogy ez sokba került-, konszolidálni tudta a boszniai és hercegovinai állapotokat úgy, hogy ma már idegen befolyás csak nehezen tudna Boszniában érvényesülni Ausztria és Magyarország rovására. És ha érvényesülne is ily idegen befolyás, az inkább Ausztria, mint Magyarország ellen irányulna.

Aki felületesen, irányzatosan, vagy egy nemével az opportunismusként itéli meg működését, az talán másképen íté. De a ki a viszonyok, a körülmények és a tények

komoly egybevételével íté csupán, az másképen nem íté. Most pedig komoly ítékezésre van szükség több szempontból.

Komoly ítékezésre van szükség először is azért, nehogy politikai helyzetünket nehezebbé tegyük elhamarkodott ítéleteknek a közvélemény elé dobásával.

Másodszor komoly ítékezésre van szükség azért, nehogy elhamarkodott ítékezésünk a Kállay által megteremtett helyzetben kárunkra rontson. Ezt mint Bosznia kormányzójáról mondtuk el. Mint közös pénzügyminiszter szaktekintélyét méltatni fölösleges.

Ezekért nehéz egyszerűen megnyugodni abban, hogy Kállay meghalt, éljen az utód. Ki lesz az az utód, aki Kállay tudásával és politikai genijével fog tudni kormányozni?

Talán Khuen Hédervár? Talán Hieronymi? Mindegyikre óriási feladat vár. Épen ezért ne örüljünk annak, ha esetleg Héderváryt neveznék ki, hogy kinevezték. Mint közös pénzügyminiszternek óriási feladatai vannak, de reánk nézve

nem kisebb fontosságu Bosznia és Hercegovina kormányzása sem. Ne küldjünk senkit örömmel oda, ha csak nem kipróbált magyar politikus. Bosznia ma csak okkupált tartomány, de lehetne esetleg ellenség is. Pedig a mai balkán — viszonyok között veszedelmes ellenség.

Szállási templomok.

Lapunk vasárnapi számában röviden ismertettük a nagyméltósága dr. Császka György kalocsai érsek urunknak a városi tanácshoz küldött magas leiratát, a melyben a felállítandó tanyai templomok tervezetéről szólt. Ő Excellentiája ugyanezen ügyben ismerni óhajtván a szabadkai klérus véleményét is, a kerületi esperes urat megbizta, hogy összehíván az összes városi világi papságot, az ügyet azokkal is közölje s a papság véleményét azután vele közölje.

A gyűlés mult péntek délutánján a szt. Terézi plébánián meg is volt s a papság véleménye a tanyai templomokra nézve a következő pontokban összegezhető.

Bár szívvel-lelélekkel óhajta a lelkészkedő papság, hogy a tanyán elszórva ólós mintegy 30 ezer lelket számláló kath. hívek mi-

Madarhegy.

Norvégiai utirajz.

— A »Bácsme gyei Napló« eredeti tárczája. —

Írta: **Vértesi Károly.**

Tovább el Éjszakra. — Madarak szabad világa. — Tojás-sziget. — Hajónk mellett madarak usznak el. — Kövér madár mécs helyett. — A dunnaludról. — Farlábú alkafélék. — Sirály fajok. — Itt járt Hermann és Chernel. — Madár otthon. — Ágyúból közéjük lövet. — Elborítják az eget.

Hammerfestből, jó fél napi ott időzés után, amely elég volt az ottani látnivalók megtekintésére, tovább mentünk fel éjszakra, utazásunk végpontja felé; de mielőtt azt elérnénk volna, még egy, a mindjobban növekedő madárvilág tekintetében nagyon érdekes helyen megállt néhányszor a hajónk nyílt tengeren.

A madárhegy volt az (Vogelrif) a melyen és a mely körül az éjszakai madárfajok világa. Már Tromsönél és azon felül észrevenni hogy nagyon sok madárszárny lebben a viztükör felett, csapkod a víz színén, szóval élénkül a madárélet. A madarak szabad világa erre van, ebben a sziget, és fél-sziget világban, ahol bőséges a természet nekik való háztartása. A többrendbeli madárszigeten, (Fugló) kevésbé éri tojásaikat a

kapzsi emberkéz. De elnyulik azért ez, a mennyire csak nyújtózkodva előrhet. Igaz, a legkisebb, alig megközelíthető, szirtes parttal a tengerből kiálló, növényélet nélküli, meztelen és merev kőszirt is, mint tojás-sziget, jó lelőhely, bérbe van adva. A sziklarésekből madártojást szedegetnek, tollat gyűjtenek. Mindakettő ételmi és kereskedelmi czikk. De errefelé temérdek a madár, kevesebb az ember aki erre a keresetre fanyalodik s így jut is, marad is. Mennyi még az olyan madár, a melyről az ember azt sem tudja, hol fészkel, merre kotel, honnét jön és hova megy a jégsivatagba.

Sok vízi madár uszik el a hajónk mellett madárfiókákkal; szelidek, akár mint nálunk háztáján. Nem ijeszti őket puska durranás, nem adja kézbe a vadász fegyver, különben is tilalom ildó van. A sötét jeges vizeken biztosabban érzik magukat, mint a tollas rokonaik nádtengeres vidéken. A hullám föl emeli az uszó szép szárnyasokat, a hullám leteszi. A hullámvölgyben elvesznek a szemünk elől, azután feltűnik a rajuk a hullámhegynek tetején. Csobognak az uszártyás lábukkal. A rikácsoló sirályok éjjélkor is lebegnek, élfélkor is éhesek.

Egyes madarak hájas, kövér példányok. Olyan zsiros is akad közöttük, amely meg-

kopasztva, kiszáritva, mécses gyanánt szolgál ha lámpabelet huznak rajta keresztül. Ég, ha nem is fényesen, szegényesen; a halásztanyában megteszi. A régi rómaiak lámpásai-ban égő illatos olajok bizonyára jobb szagot terjesztettek és nagyobb fényt adtak. Amig ezek világosságát selyem háló és tej üveg mérsékelte, addig a világítatlan sötét éjszakában rucza-mécs világvetése nem kényezteteti el a szemet.

A madártanban buvárkodó, gyönyörűségét lelheti itt. A pompás dunnalud, melynek a finom pelyhe becses, nagyobb számmal van itt. Ez a lemezcsőrű, fejbubos, vörös begyű madár, mely nagy társaságokban él, kitűnő uszó, ügyes bukó. Nagy szolgálatára van ebben a tizennégy kormánytollból álló farka. Toll tükre barna, szélén fehér. Tolla puha és könnyű. Fészekrakáskor a nőtény önmagából tépi ki a pehely tollat, mely ruganyos és felduzzadó, azért keresik a fészket, kétszer is kiszedik. Egy-egy fészek tollának az ára megér egy svéd koronát. A dunnalud törvény oltalma alatt áll, nehogy kipu szítsák.

A farlábú, azért egyenesen álló álka féllék, sok fajukban kitűnő buvárok. Rövid nyakuk, hengeres testükkel mélyen kell a vízbe bukniok eledelükért. De a milyen ügyesek

nél előbb templomhoz és a templomtól elválaszthatatlan plébániához jussanak, mégis miután a tervezett 8 szállási templom *jelenlegi felépítése* s azoknak megfelelő plébániákkal való ellátása, mert az általános vélemény szerint a lelki gondozás csak így járhatna gyakorlati sikerrel, — alig remélhető, — a papság egyöntetű véleménye az, hogy először Tavankuton építsék templom és pedig azon a helyen, a hol a régibb megállapodás szerint építeni akarták; e szerint Sebesics, melynek egyrésze Tavankut-hoz, a másik közelebbi része a városhoz csatolandó, most templomot nem kapna; hanem felkérendő volna kegyelmes érsek urunk, hogy a sebecsicsi templomra szánt 80,000 korona adományán Felső- és Alsó-Tompa között építsen templomot és esetleg egy káplánnal is ellátott plébániát, mivel a törvénnyel s báró Rédl Béla által a kelebíaiaknak épített templom oly kicsiny, hogy abban még a kelebíaiak sem fognak beférni, Tompán pedig a terjedőben levő szocializmus és nazarenizmus veszélye miatt a legeslegelső sorban van égető szükség nemcsak templomra, hanem lelkesítésre is, hogy ellentudjon állni a fenyegető veszedelemnek.

Verusicson boldogult Mamuzsich prépost hagyatéka, nemkülönben a sz. terézi templom pénztárából kiutalt mintegy 60,000 koronából könnyen volna építhető templom is, plébánia is.

A papság véleménye szerint tehát jelenleg négy a hívek jelenlegi és jövőendő számarányának megfelelő templom és ugyanannyi plébánia — a verusicsit nem számítva — mindegyik egy-egy káplánnal is ellátva, könnyen volna felépíthető; mert Kelebíán báró Rédl sajátjából állít templomot és plébániát, Tavankutra a város megszavazott már 4 év előtt 80,000 koronát, Verusicsra a Mamuzsich-féle hagyatékból készen áll 40,000 korona, Ó Excellentiája pedig ismerve az ő rendkívüli jószívűségét bizton remélhetjük, rábeszélhető volna, ha a városi hatóság őt ily irányban megkérné s kérelmét okadatolná, hogy Sebesics helyett Tompának ajándékozza 80,000 koronáját. Ezen alapon azt hisszük a város alig számbavehető újabb megterhelése mellett, négy új templom és plébáni-

a vízben, olyan ügyetlenek a szárazföldön, ahol izletes tojásaik végett tartják, habár a jércze csak egyet rak. Rövid a szárnyuk, nem igen röpkülhetnek, azért betanított kutyákkal is terelhetik őket.

Ismételve rátérek a szárnyuk szabadján mindenütt és minden égalj alatt otthon levő, átható hangú sirályoknak nagy családjára. Van egy elősdi fajuk, inkább éhes haduk, az uszni nem tudó ratló sirály, amely mint a héja, lecsapásra mindig készen, addig üzi a másikat, amelynek a falat van a csőre között, amíg elcsípheti tőle a zsákmányt. Eszembe jut az ember. Nem-e kapkod egyik a másikon a betevője után?

Jól érzi magát a héring sirály. Ráfogás, hogy a héringeket vezeti. Vihar sirályok is feltűnnek vihar nélkül. Itt a vízi szalonka, jeges récze, lunda, sarki halászká, ott a vörös torku bukdár és szélkiáltó.

A levegőbe nézünk, apró sötét pontok, mind szállómadár az, akárhány. Tömeges az arktikus madarak élete. Könnyű és fáradt a szárnycsapásuk. Nagy vadász és szenvedélyes madarász ornitologus legyen az, aki csak nagyjából is előtudja számlálni az itteni sok, gyorsröptű és lassúröptű madárfajt. A buvárokat és bukdárokat, ludakat és bundákat, lilókat és réczéket, alkákat és tengeri szar-

ához jutna s a kath. hívek rég sürgetett kívánsága, legalább jórészt megis valósulna.

H I R E K.

Szabadka, július 14.

— **Kállay temetése Budapesten lesz.** Az elhunyt közös pénzügyminisztert, végakaratát és családjának óhaja szerint, Bécsből a magyar fővárosba hozzák s itt temetik el. A magyar tudományos Akadémia, melynek Kállay Béni tiszteletbeli tagja volt, Tallóczy Lajos helyettes főtitkár intézkedésére díszes ravatalra helyezi az elhunyt minisztert. A ravatal az Akadémia csarnokában lesz felállítva s inuen temetik el Fraknoi Vilmos püspök beszentelése után a halottat csütörtökön délután 4 órakor. Az Akadémia a következő feliratu koszorut helyezi az elhunyt koporsójára: »Kállay Béni tiszteletbeli tagnak — a M. T. Akadémia.« A temetésen résztvesznek a magyar és osztrák miniszterek.

— **Lobkovitz herceg szemléntja.** Lobkovitz Rudolf herceg, mint Ujvidékről jelentik, ma szemlént tartott az ottani helyőség felett és megelégedését kifejezvé, tovább utazott Zomborba, a honnan Szabadkára fog jönni.

— **Majorossy püspök nyaralása.** Majorossy János felszentelt püspök Stubnya fürdőre érkezett, hol huzamosabb időt tölt; a kalocsai érseki teendőket ez alatt Mayer Béla dr. c. püspök végzi.

— **Keresztül utazó bosznialak.** Kállay Béni közös pénzügyminiszter temetésére a boszniaiak nagy küldöttsége megy Bécsbe. A helybeli állomás főnökség egy I. osztályu szalon kocsit és egy II. osztályu külön kocsit küldött Szerajevóba. a honnan a küldöttség ma éjjel indul el és holnap délelőtt 11 órakor utazik át városunkon.

— **Kinevezés.** A szegedi kir. ítélőtábla elnöke Nagel Ferencz bajai kir. járásbíró-sági díjtalan joggyakornokot a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

— **Hadzsy emlék.** A bács-topolyai ifjuság 1903. július 13 án este fél 9 órakor a »dr. Hadzsy-emlék« javára Magos vendég-

kákat, a bujkáló és ide-oda csapongó halászmadarakat az ő mindenféle tollváltozatokban a nyakon, pofán, szárnyon, torokon begyen, fejhegyen. Hermann Ottó kitűnő természetstudósunk, aki itt végzett madárkutatót, elő tudja őket számlálni. Élvezettel olvassuk »Az éjszaki madárhegyek tájáról« szóló nagyszabásu munkáját, amelybe tárgy-szeretettel lehelte. Chernel István híres neves ornitologusunk is járt erre, a madárvilágban buvárkodni. Irt is arról igen szépen »Utazás Norvégia végvidékére« czimű szak-tudós munkájában. Sokan járnak erre tudásvágytól ösztönözve.

Az éjszakvidéki madarak közül néhány mint például a téli vad lud, a mi vidékünkre is ellátogat vendégül télidőn, de nem erről a Golf áramos enyhébb vidékről, hanem azokról a tájakról ahol a tengervíz befagy.

Ekközben ismételve megálltunk a Vogelbergnél. Egy hosszukás alakú, teljesen tenyészettel nélküli sárgás barna kőhegy ez, mely a víz hullámzásakor, uszó szigetként látszik a vizen lebegni. Sziget valóban, Hjelmső a neve, kőszirt melyet a sasok ugyan meg nem szállnak, de millió szárra lepik el az őskőzet odvait a rajta fészkelő vízi madarak. Ember legyen a ki hozzájuk fér, erős várukat megközelíteni nem lehet. Ez az ő vilá-

ló összes termeiben tancoczal egybekötött zárt-körü hangversenyt rendez, Böhm Jenő, Obermüller Ferencz, Pálmai Gyula, Ofner Hugó és Georgijevits Feodor urak (Ujvidékről) szíves közreműködésével. A hangverseny műsora a következő: Prológ. Irta és előadja Rónai Illés. Wagner: Einzugsmarsch Tannhäuserből. Zongorán előadja Koch Zoltán. Vetési László: Othello Bajsán. Vig monológ. Előadja Beer Jenő. Hubay Jenő: Csárda-jelenetek, Hegedün előadja Böhm Jenő, zongorán kíséri Georgijevits Feodor. Tewrowk István: Az inggomb. Vig monológ. Előadja Janda Vilmos. Magyar dalok. Zongorán előadja Ballassa Lajos. Várady Antal: A tanu. Drámai költemény. Előadja König Manó. a) Haydn: Allegro, Moderato és Presto. Előadják: I. hegedün Böhm Jenő. II. hegedün Pálmai Gyula. Gordonkán Obermüller Ferencz. Violin Ofner Hugó. b) Kun László: Ocskay brigádéros. Vonós négyes. Előadják ugyanazok.

— **A pályaház előtti tér rendezése** végre meg van oldva. Ismeretes ugyanis, hogy a vasuti osztálymérnökség nem akarta elfogadni a városnak azt az ajánlatát, mely a teret aszfaltburkolattal akarja beföldni. Most a kereskedelemügyi miniszter döntött ezen ügyben s a város ajánlatát fogadta el. Az aszfaltozási munkálatokat tehát nem sokára megkezdhetik. Ez az államnak körülbelül 23-24.000 koronájába, a városnak 20.000 koronájába fog kerülni. Ennyit azonban bizonyosan megér a városnak ez a tér rendezése.

— **Megfelelő nyugdíjazás.** Janiga János dr., főszerkesztőnk, a közgyűlésnek Jakobsics Gyula nyugdíjaztatását kimondó határozatát megfelelően.

— **Az aratók sztrájkja.** Megyénkben az arató munkások elégedetlensége nagy zavart okoz az aratói munkálatok lefolyásában. Ma ismét újabb sztrájk kitöréséről nyertünk értesítést. Ungár Lajos nagybirto-kosnak roglaticzai földjein is megakadt az arató munkája, mert a munkások béremelést kívánnak és a mig követelményeiknek Ungár nem hajlandó eleget tenni, a munkát beszüntették. A környékbeli csendőrparrancsnokságokat sürgősen megkeresték segítségért, és most már 20 csendőr lett a hely-

gük, csaknem teljesen háborítatlan világuk ez igazán a fészkes madár otthon, itt a szabad madárellet. Fent, a levegő világában, magas a repülésük, lent a vizen gyors az uszásuk, bátor a merülésük. Madár itt, madár ott, madár mindenütt. Faj, főleg gabnát csipegető, több van ugyan nálunk és szebb a tolldiszük, de nincs az egyes fajoknak ez a bőséges sokasága.

Kapitányunk a hajó rézágyuiból fellövet a hegyre, melyre — az ég tisztára söpörve — a nap világossága ráesik. A kőhegyről előbb is már a folytonos, szünetnélküli madárzsi-bongás hangzott. Csak látni kellett amint a durrantyu hangja hozzájuk szegett, fölrebbentette a szabadon mozgó és tojásaikon ülő lényeket. A meztelen sziklákról megszámlálhatatlan számban kaptak szárnyra a megriadt nagy madarak s nagy szárnycsattogással röpködtek a sziget körül, végre a nehezebbek lecsaptak, a könnyebbek és gyorsabb szárnyuak berepültek az égbe. Elfogják a napot, elborítják az eget, szárnycsattogással, átható hangjukkal, mely sokkal erősebb a mi madaraink cservegésénél, olyan zsvajt támasztottak vákogással, hápogással, ki sem fejezhető hangokkal aminőt madártorkokból hangoztatva, a nagy lármába belesivítva, csak itt lehet hallanunk.

szinere vezényelve az esetleges zavargások meggátolására.

— **A szabadkai kör táncmulatsága.** Már mai számunkban hirt adtunk a szabadkai kör tegnapi üléséről, a mely a Palicson megtartandó táncvizgalom ügyében lett összehívva. Mint értesülünk a táncmulatság augusztus hó 8-án lesz megtartva.

— **Katholikus helyett szerb pap.** Matkovits Gábor tegnap elhunyt kereskedősegédet a katolikus egyház papja nem akarta eltemetni, mert feleségével csak polgárilag volt megesketve. Társai a görög keleti paphoz fordultak, aki püspökétől távirati uton kért engedélyt a temetésre, s azt meg is kapta. Ma délután azután ő kísérte a megboldogultat az örök nyugalomra.

— **Az építésügyi bizottság ülése.** Az építésügyi bizottság ma délelőtt ülést tartott Dulics Jenő főjegyző elnöklete alatt. A bizottság a négy folyamodó közül, a kik építési engedélyért folyamodtak, kettőnek az engedélyt megadta, a másik két kérvényező közül pedig Weinhut Adolfot, a ki utcai toldaléképületet akart építtetni, azért, mert a Batthányi utcában csak emeletes épületre adható engedély, Arnold Pált pedig, a ki szintén melléképületért folyamodott, azért, mert az építési torvet arra feljogosított építő mester vagy mérnök nem láttamozta, elutasította.

— **A tilos halászat.** Sokszor megesik az hogy akaratlanul is a tilosba tévedünk. Így járt Graeff Nikaz tanfelügyelő is, aki jegy nélkül picézett, s az örök tetten érték. Igaz, hogy a tanfelügyelőnek volt jegye, de még nem volt nála, mert csak az nap váltotta ki, amelyen a tilosban érték. De hát nem tehetett egyebet, mint belenyugodott sorsába, melybe bele került, már csak azért, hogy mint jó nevelőhöz illik, a példájával másokat oktasson.

— **Nyomdász mulatság.** A magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők szakegyesületének szabadkai csoportja jövő augusztus hó 9-én, a városligetben nyári táncmulatságot rendez. Mi újságírók, akik legjobban tudjuk mérlegelni betüszedő munkatársaink nehéz munkáját, azt hisszük, hogy ez a mulatság egyike lesz azoknak a mulatságoknak, amelyen a jókedv, mint a nehéz munkának kiérdemelt jutalma, igazán otthonias lesz.

— **Az ügyvédi kamara köréből.** A szabadkai ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Schaffer Adorján ügyvédet Szabadka székhelylyel, dr. Klein Mór ügyvédet Baja székhelylyel dr. Brichta Nándor ügyvédet Zenta székhelylyel a kamara lajstromára iktatta. Közhírré teszi továbbá, hogy dr. Szegő Lajos szabadkai ügyvédet a máramaros-szigeti ügyvédi kamara területébe való elköltözése következtében a lajstrombol törölte.

— **Tűzek Bácskában.** Az elmúlt napokban Bácsmegyében több helyen pusztított a tűzvész. Így, mint Jankovácziól jelentik, Dobos Elek borbácsi lakosnak a község határában 2000 koronára biztosított háza leégett. A tüzet Virkovic Antal jankováci lakos 5 éves Márai nevű leánya idézte elő, aki gyufával játszadozott. — Csataaljáról jelentik: Hant Andrásnak a községi szérüskertben levő 1 kazal buzáját hamvasztották el a lángok. A kár 120 koronaa. A tűz úgy keletkezett, hogy Eberhard János és Elemér Ádám napszámosok az égő dohányt elszórták. — Baracsokról jelentik: Jungusz József baracska lakos háza 1400 korona értékben leégett.

— **A Tisza áldozatai.** Csak a minap

adtunk hirt arról, hogy Ó-Becsén a villám egy 13 éves fiut agyonujtott és most ismét újabb szerencsétlenség hírére kapjuk onnan. Az Ó-Becsével határos Adán ugyanis két 9—10 éves leány a Tiszába fulladt és holttestüket még most sem sikerült megtalálni. Az egyik leány neve Zai Róza, a másik Hodik András jómódu adai gazdának a leánya. A leányok libát őriztek a Tisza partján és eközben fürdeni akartak. Egy harmadik kis leány előadása szerint, ki szintén libáit őrizte, Hodik lányát a víz elsodorta és a másik ekkor utánna ugrott. Utóbbinak édesanyja éppen a szállásokról jött haza, mikor meghallotta a végzetes hirt, ami annyira lesujtotta, hogy most már az ő életéért is komolyan aggódnak hozzátartozói. A hatóság most a tiszamenti községeket és városokat felkeresi, hogy kísérjék figyelemmel a folyót.

— **Öngyilkosság osendőrségi laktanyán.** Rendőrségünket értesítették, hogy özvegy Szabóné sándorfalvi lakosnak István nevű fia a jaszenovai csendőrségi laktanyában agyonlőtte magát. Az értesítés azonban rossz helyre lett küldve, mert Sándorfalva nem ugyanazonos a velünk szomszédos Sándor községgel.

— **Összeögette a karját.** Véró Mátyás a Magyar Asphalt részvénytársaságnál alkalmazásban levő munkás ma az izr. templom lépcsőházában dolgozott, miközben egy vödör forró szurkot vitt föl a lépcsőkn. Utközben valamiben megbotlott és egyensúlyát veszítve elbukott úgy, hogy balkezét a vödörbe mártotta. A forró szurok a szerencsétlenül járt munkásnak fölkarját teljesen összeögette. Súlyos sebeit a mentők bekötötték és aztán a közkórház sebészeti osztályára szállították.

— **A megkerült lovak.** A rendőrségünk által tegnap elfogott Pavlicskó István, a ki a Bulyovcsics Erneszt lovaival szekerestül megszökött, teljesen beismerte a lopást és utbaigazította a rendőrséget, úgy hogy most már mindakét ló, nemkülönben a szekér is át lett szolgáltatva jogos tulajdonosának.

— **Összeesett az utozán.** Pándzsics Antal borbélyt, a ki tegnap az utcán összeesett és meghalt, ma délután boncolták fel rendőrileg. Az orvosi vélemény szerint a halált agyguta okozta.

— **Tolvaj a temetésen.** Spitzer Ignác vendéglőstől a minap elhunyt Pollák Simon temetési szertartása közben ismeretlen tettes egy 80 frtot érő aranylánczot és egy kettős fedelű ezüst remontoir órát elloptott.

— **Lólopás Királyhalmán.** A múlt éjjel két királyhalmoki gazdának a lovát ismeretlen tettesek elhajtották. Az egyik károsult Márki István, a kitől egy öt éves sötét pej kanczát és egy megszínre festett kocsit két lóra való szerszámmal együtt, a másik pedig Barta Ferencz, akitől egy két éves sárga kanczát és egy két éves pej kanczát loptak el.

— **Anyakönyvi hírek.** *Meghaltak:* Orlovics Anna 8 nap, Csik József 3 hó, özv. Nagy Torma Antalné Barát Julia 71 év, Gál Mátyásné Gruncsics Mária 53 év, Róth Nátán kereskedő 82 év, Schilling József 5 év, Mariánovics Andor 7 hó, Czrnkovics Gyula 5 hó, Budincevics János 22 év. Szül. 11, 4 fi, 7 leány. *Eljegyzések:* Oresics Győző Sztantics Máriával, Morvay József Kovács Veronával, Körmöczi Béla eszmadia mester Gálfy Katalinnal. *Házasság:* Oresics Géza Vukovics Eszterrel.

A haldokló pápa.

Róma, július 14.

(Éjjel 1 óra 25 perc.) A pápa környezetében nagy az izgalom. Alig merik remélni, hogy a szentatya az éjjelt átéli.

Róma, július 14.

(Reggel 7 óra 50 perc.) A pápa hálótermének ablakai kora reggel nyitva voltak. A szentatya állapota állandóan igen komoly.

Az ipariskolai bizottság ülése.

F. évi június hó 13-án tartatott meg az iparos tanonciskolai felügyelő-bizottságnak e hó 7-éről elhalasztott ülése, melyen sok üdvös eszme hangzott el s a melyen a bizottsági tagok meggyőződhetek arról is, hogy a mióta békés egyetértés uralkodik a bizottságban s a tanácskozásaik egyértelmű, szép lefolyásuak, az elnökség az iparos tanoncok oktatásának intenzivebbé és szakszerűbbé tétele érdekében a kezdeményezés terére lépve minden ülésen újabb üdvös ujtásokkal lepi meg a bizottság tagjait, akik viszont minden politikai és személyi melléktekintetek nélkül tisztán az ügy érdekeit szolgálva, azok megvalósításában vállalva közreműködnek s így a bizottság működése az egész vonalon közmegelegedést eredményez, mintegy bizonyítékául annak, hogy minden intézmény benső fejlesztése a békés egyetértésben találja meg alapfeltételét.

Az ülés lefolyásáról tudósítók a következőkben számol be.

Pausics János elnöki megnyitója s a múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a bizottság jegyzője: Ispánovics Mátyás, a tanoncok téli tanfolyamának rendszeresítésére vonatkozólag megteszi az elnökség előterjesztését.

Előadó röviden vázolja Batory Mihály biz. tag ezen felvetett eszméjét s az ipariskolai-tanító-testületeknek ide vonatkozólag kikért véleményét, majd egybevetve ezeket javaslatba hozza, hogy mindazon iparágak tanonczai részére, kiknél a téli időszakban a munkák szünetelnek, a tavaszi munkaidő beálltával pedig a tanoncok az iskolalátogatásban akadályoztatnak, mert mestereik tanonczaiakat anyagi kár nélkül az iskolába nem bocsáthatják s főként pedig mivel a vidéki munkálatok következtében tanoncok sem a közismereti sem a rajzoktatásban kellő kiképzést nem nyerhetnek, továbbá pedig mivel az iskolai mulasztások tulnyomó része is ezen iparágak tanonczaira esik — javaslatba hozza, hogy a jövő 1903/4. tanévre *kisérletképen* a 9 hónapra terjedő szorgalmi idő helyett nov. hó 1-től, márczius 15-ig terjedő 4½ hónap alatt kombinált osztályban, egy közismereti és egy rajztanító vezetése mellett heti 14 órában megállapítandó oktatással a *tanoncok részére téli tanfolyam rendszeresítéséék.*

A bizottság tagjai általános helyesléssel fogadva a javaslatot, egyuttal megállapították, hogy a tanfolyamba az iparágak közül első sorban az ács, kömives, kőfaragó, festő és mázó tanoncok vétessenek fel s a meny nyiben a kellő szám ezekből nem teinék ki a jelentkező épületasztalos és lakatos tanoncok közül 50 tanulóig terjedőleg ezek is felvétessenek.

A tanítási időt illetőleg abban állapodtak meg, hogy a rajzoktatás vasárnap és csütörtökön d. e. 8—11-ig, a közismereti tárgyak ugyancsak e napok délutánjain 2—4-ig, azonkívül két napon az estéli órákban tartassék.

Elhatározott továbbá, hogy mindazon iparosok, kik iparáguknál fogva tanonczaikat a téli tanfolyamba jártni czélirányosabbnak tartják, szeptember hó első napjaiban az elnökség által megbeszélésre egybehivassanak s a tanfolyam-hallgatók létszámának megállapítása végett tanonczaikat Petonszky József ipariskolai igazgatónál legkésőbb szeptember 8-ig jelentsék be, *mert ha legalább 30 tanuló nem jelentkezik a téli tanfolyam megtartható nem lesz.*

Amennyiben pedig a kísérlet beválik s jónak bizonyul a bizottság a tanoncok téli tanfolyamát véglegesíteni fogja s illetve e tárgyban a nagymélt. vall. és közokt.-ügyi m. kir. ministert megkeresi.

Egyben felhivatnak az ipariskolai tanítókat, hogy a kik a tanfolyamot vezetni óhajtják, legkésőbb augusztus 15-ig az elnökségnél jelentkezzenek s ha önként ajánlkozó nem akad, a bizottság az üresedésben levő s legközelebb betöltés alá kerülő 3 állásra megválasztandó tanerők közül legjobb belátása szerint fog kettőt e tanfolyamban alkalmaztatni.

A tanfolyam helyisége iránti intézkedését a bizottság a későbbi fejleményekig függőben hagyta.

Igen fontos tárgy volt a segédek továbbképző rajztanfolyamainak állandósítása is.

E tanfolyam czélszerűsége és szükségessége a tapasztalat által beigazolást nyert, de évenkénti újboli felállítására a pénzügyi körülmények által kétes esélyeknek lévén kitéve, a mi e tanfolyam fejlődésére kétségtelenül bénítólag hatott s minthogy a városi tanács évenként költségvetésileg 400 koronát irányoz elő a tanfolyam segélyezésére, a bizottság megkeresni határozta az iskolafentartó városi hatóságot, hogy fenti összeg felhasználásával egy rajztanítói állást szervezni s a tanerő mikénti alkalmaztatását a felügyelő-bizottság hatáskörébe utalni sziveskedjék.

De megkeresi a bizottság a nagymélt. vall. és közoktatásügyi minisztert is, hogy a tanfolyam szakszerűségének biztosítása érdekében egy építész mérnök alkalmaztatásának megfelelő állandósított összeggel — e tanfolyamot segélyezni kegyeskedjék.

Hogy továbbá a segédek némi kereskedelmi ismeretekre is tehessenek szert, a bizottság megkeresni határozta a kereskedelmi miniszteriumot is, hogy a segédek tanfolyamának teljessége érdekében a kereskedelmi tárgyak tanítására 600 kor. tiszteletdíj kiutalásáról egy harmadik tanerőt is sziveskedjék a tanfolyamnak biztosítani.

A 3 évfolyammal bíró tanfolyam hallgatói a segédek a teljes tanfolyam befejeztével mesteri oklevélnek megfelelő bizonyítványt is kapnának.

Amennyiben a bizottság ezen nemes intencziója a miniszteriumban támogatásra nem talál, a bizottság a segédek továbbképző rajztanfolyamát szűkebb keretben egy tanerővel is fentartani határozta s a tanulók létszámát s a szükséghez képest a képzettek tanoncokkal is szaporítani fogja.

A tárgysorozat egyik leglényegesebb pontja volt az ipariskolai igazgatás kérdése. — Egy évi tapasztalattal bírván a bizottság, mely idő alatt az igazgatás megosztásának czélszerűtlensége mindenkit meggyőzött s miután a kerületi szakfelügyelő is a tanoncoktatás intezivebbé tétele, az iparágak szakokszertinti csoportosítása valamint az iparoktatás fejlesztését felkaroló magasabb tanügyi körök újabb irányelveinek megfelelőleg is egy kézben

összpontosítva az igazgatást — a fentiekben már megkezdett szakcsoportosítást is csak így tartja kivihetőnek — a bizottság a kettéválasztott igazgatást újból egyesíteni egyhangulag elhatározta.

A két ipariskolai igazgató évi kimerítő jelentése olvastatott fel azután, melyek a lefolyt tanévről beszámolva örvedetesen igazolják, hogy a tanoncok szellemi kiképzése az ipariskolai tanító testület lelkiismeretes és odaadó munkálkodása folytán jó kezekben van letéve, miért is a bizottság úgy a két igazgatónak, mint a vezetéseik alatt állott tanítótestületeknek buzgó fáradozásaiért elismerést és köszönetet mondott.

Az üresedésben levő s a lefolyt tanévben helyettesekkel betöltve volt 3 állásra a bizottság aug. hó 15-éig terjedő záros határidővel a szokott módon pályázatot hirdet s felhívja úgy a polgári mint a közs. elemi tanítókat, hogy a kik ezen állásokat elnyerni óhajtják írásbeli jelentkezéseiket az elnökségnél fenti záros határideig nyujtsák be.

A pénztár megvizsgálására póttagu bizottság küldetett ki: Rukavina Ernő és Vinkler Simon biz. tag személyében.

Ezután több indítvány került tárgyalásra, melyek közül felemlitendő Kladek Mihályé, aki a rajzoktatást kiszakítandónak tartja az ipariskolai igazgatói teendőkből és a rajztanítókból Haraszi Gyula vezetése alatt külön testületet kíván alakítani.

Minthogy azonban a felügyelő bizottság e kérdésben már korábbi időben határozott s megbizta Haraszi Gyulát, hogy a rajztanítókkal a rajzoktatás érdekében a szükséghez képest tanácskozzék, ezt azzal egészíti ki, hogy a rajztanítók is az ip. isk. igazgató vezetése alatt állva egy tanító-testületet alkotnak, de mint külön szakosztály ugyancsak az igazgató elnöke alatt a rajzoktatás fejlesztésére irányuló összes kérdésekről a szükséghez képest tanácskozzanak, Haraszi Gyula pedig mint tanfolyamot végzett s képesített tanerő a szükséges utbaigazítások megadása végett a rajzosztályok időközönkénti látogatására megbízást nyer.

Petrik József ip. isk. igazgató előterjeszti hogy miután a törvényhatósági bizottság már határozatilag kimondotta, miszerint a Széchenyi-téri és Damjanics-ntezai iskola épületekben a tanoncok esteli oktatásánál tapasztalt világítási mizeriák megszüntetése végett a gáz vagy villanyvilágítást be fogja vezetni, de szóló tudtával ez irányban a kellő lépések még nem tettek meg, — indítványozza, kerestessék meg a városi tanács, hogy a jövő tanév megnyitása előtt a törvényhatósági bizottság fenti határozatát fogadtatba venni sziveskedjék.

Majd Nánay Mihály szólalt fel, aki elismeréssel emlékezik meg a felügy. biz. jegyzőjének évi munkásságáról s indítványára a bizottság Ispánovics Mátyásnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Ezzel a szép lefolyású és tartalmas ülés véget ért. R.

Közgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorológiai intézet távirati jelentése.) E hó 15-dikére meleg időjárás várható zivatarokkal.

Gabonatözsde.

Budapesti gabonatözsde.

Lanyha iránzat és 10—15 fillérig olcsóbb árak mellett csupán 7000 mm. buza kelt el. Rozs, tengeri 5 fillérrel olcsóbb, zab nyugodt.

Alacsonyabb külföldi jegyzésekre, és a készáru hanyatlására a határidő üzlet lanyha iránzattal zárult.

	Kezdeté	Változás
Buza májusra	—	—
Buza okt.-re	718	712—713
Buza ápr. 1904	743	737—738
Rozs		
Rozs okt.-re	619	614—
Rozs		
Zab májusra	—	—
Zab		
Zab okt.-re	529	527—528
Tengeri májusra	—	—
Tengeri júliusra	629	628—629
Tengeri aug.-ra	627	628—629
Tengeri májusra	500	501—502
Repece aug.-ra	11.45	11.45—11.50
Repece		

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

Olvasd!

Olvasd!

ENGL ADOLF

varrógép-kerékpáraktára és házi sürgöny (villamos osengetyű) installáló intézete.

Szabadkán, Kossuth-utca

a „Pest szálloda“-nak és dohány nagytözsdeinek átellenében.

elsőrendű varrógépeit — részletfizetésre is, és a cöntinens legjobb kerékpárját, a „Styriat“-t, a melynek főképviseleje, egyszersmind Szabadka és a megye nagyobb területére.

Különösen felhívja a hölgyközönség figyelmét műhímzőgépeire, a melyekkel bármilyen komplikált mintájú hímzést művészi módon lehet előállítani.

Minták és gépek bármikor megtekinthetők és szaktanítás INGYEN.

Beevezet házi sürgönyöket (villamos osengőket és elfogad mindennemű e szakba vágó valamit bármilyen gépjavitást, lelkiismeretes, pontosan és olcsón.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Alkalmi vétel.

STERN ADOLF

varrógép és kerékpár üzletében

igen olcsó árban kaphatók a legelső minőségű

KERÉKPÁROK.

Ugyanitt mindenféle gyártmányu

VARRÓGÉPEK

igen jutányos árban

a legelőnyösebb fizetési módokat mellett kaphatók. Továbbá gépjavitások, szobasürgöny berendezések s ennek évi fenntartása igen olcsón eszközöltetnek.